

YAPRAK

Her ayın biriyle onbeşinde çıkar
Fikir, Sanat Gazetesi

Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare
eden: Orhan Veli Kanık

Yıl: 1 Sayı: 1

1 Ocak 1949
15 Kuruş

Abone: 6 aylığı 150 kuruş
Adres: Posta kutusu 179, Ankara
Akın Basımevi - Ankara

YAPRAK * YAPRAK * YAPRAK * YAPRAK

ALİŞ VERİŞ

Gül verir yonca alırız
Bülbül verir serçe alırız
Edebiyat verir yalın söz alırız
Şarkı verir türkü alırız
Tekses verir çok ses alırız
Halı verir kilim alırız
Kara tahta verir hayat alırız
Diploma verir değer alırız
Lisan verir dil alırız
Tesbih verir pergel alırız
Hacıyağı verir zeytinyağı alırız
Meta verir fizik alırız
Turan verir memleket alırız
Hemşeri verir yurddaş alırız
Salon verir sokak alırız
Hazırlap verir alınteri alırız
Canan verir dost alırız
Gözyaşı verir ümit alırız

Yaprak

YAPRAK * YAPRAK * YAPRAK * YAPRAK

İLERİ - GERİ

İlerilik ve gerilikten çok konuşulan bir devirde yaşadığımız. İlerilik, ileri fikir, ileri fikir tartışmalarına edebiyat, sanat alanında, sosyal meselelerde sık rastlıyoruz. Bu kelimelerin doğru olarak ne mâna taşıdığını öğrenmek bu gün her zamandan daha faydalıdır. Çünkü biraz yokundan incelendiği zaman geriliği temsil ettiği anlaşılabilir bir çok düşüncelerin en ileri fikirler gibi ortaya sürüldüğünü ve zihinleri karıştırdığını görürüz. Bu şekilde hareket edenler çok defa "ileri," ile "geni," yi birbirine karıştırdıkları için meseleyi bilmeden yanlış bir götürecekler. Bazıları ise geriliğin bu devirde ayıp sayıldığını bildiklerinden, kendi düşüncelerine ileri fikir etiketini yapıştırmak ihtiyacını duyuyorlar. Bir çok memleketlerde irtica, son moda kiyafetlere bürünerek yaşamaya çalışıyor. Belki hiç kimse irtica taraftarı olduğunu açıkça söylemeye cesaret edemiyor ama mürettepler kelimele istedikleri manayı vererek halk kütüphanelerini aldatmak ve yanlış yollara sürüklemek fırsatını buluyorlar.

Bu hali önlemek için evvelâ ileri-geri kavramları üzerinde iyice anlaşmak gerekir. Ancak ondan sonradır ki hangi tarzda düşüncenin toplumun ileri homlelerine hizmet ettiğini, hangisinin onu geride doğru çekmek istediğini anlayabiliriz.

Hiç bir peşin hükme saptanmadan "ileri," nin ne olduğunu anlamaya çalışırsak görürüz ki, ileri fikrin, ileri zihniyetin ve genel olarak ileriliğin ilk şartı, gerçeğe uygun olmaktır.

Gerçeğe uygun olmak ne demektir? Gerçeğe uygunluk "bilgi," nin de ilk şartı olduğuna göre, insan aklı bilgi ile beraber gittiği, bilginin içinde yürüdüğü müddetçe gerçeğe uygunluk gösterir. Bu maddada ileri düşünce, bilginin yolundan yani gerçekten ayrılmıyan düşünce demek oluyor.

İnsanlık tarihi bize bilginin insanlık hayatındaki rolünü uzun uzun anlatır. Orada görüyoruz ki, insanın tabiatı ve insanları tanımak, kendi dışındaki dünya ile temasa geçmesi, münasebetler kurması, bilginin müsaadesi nisbetinde mümkün olabilir. Bilgi genişleyp de-

rinleştikçe bu münasebetler geni şekiller alıyor.

İşte, tarihin akışı içinde ilerliyen bilgiyi hiç darmadan takip edip, ileri düşüncenin izini bulmak. Bu yoldan bir an ayrılmak, aklın gerçeğe uygunluğunu bozar ve onu havada, hiç bir dayanağı bulunmayan boş bir kalıp haline getirir. Bütün mistik ve metafizik düşünce şekilleri bu ayrılışın mahsulüdür.

Bilgi ileriliğin ilk şartıdır, dedi; fakat acaba her bilgi olan ileri midir? Nice insanlar görüyoruz ki ömürlerini bilgi yolunda tükettikleri halde dünya görüşleri, sanat ve toplum meseleleri karşısındaki durumları şaşılacak kadar geridir.

İlk önce, bu çeşit bilgilerin gerçekten ilim adamı sıfatına hak kazanıp kazanmadıklarını anlamalıyız. Bunların içinde, sanat ve toplum meseleleri üzerindeki düşüncelerini ortaya koyarken, müsbet bilgi ve nank metotlarından ayrılıp metafizik kalıplara sapanlar vardır. Bu gibilerin her hangi bir bilim alanındaki şöhretlerine kapılarak kendilerine "bilim adamı," adını veremeyiz. Bilim bir bütündür. Bir insan bilim yolunda yürüdüğünü, bilim adına konuştuğunu iddia ediyorsa, onun bütün fikirleri ve eserleri bilimin mihenk taşına vurulmalı, bunların ne dereceye kadar bilgi metotlarına ve bilimsel gerçeklere uygun olduğu araştırılmalıdır. Dilediği zaman bütün bilgi kaidelerini çiğniyen bir düşünce tarzının bilimle hiç bir ilgisi olamaz. Sanat ve toplum davalarında "geri fikirleri," geri müesseseleri savunmalarında bu yalancı bilginliği görmek mümkündür. Onların fikirleri biraz değilince altından gerçeklere hiç uymıyan bir takım peşin hükümler, yalnız kendi hayallerinde yaşayan dünyalar ve insanlar çıkar.

Yukarıda öğlediklerimizin özeti olarak atıyabiliriz ki: İleri düşünce, bilgi yolundan ayrılmıyan ve bilgi yoluyla bulduğu gerçeklerden başka hiçbir şeye inanmıyan aklın vardığı neticedir. Devamlı bir ilerleyiş, bir oluş halinde bulunan dünyeyi akil ancak böyle bir faaliyetle kavrar ve anlar. Bu yoldan ayrılan insan aklı ise kendi kendisiyle tezat haline düşer ki, geri insanın yuvarlandığı çukur da budur.

Üç Yol

Sabahattin Eyüboğlu

Edebiyatımız da hiçbir geri kuvvetin durduramayacağı ilerleyişler var elbet. Bunları bilene bilmiyene, tekrar tekrar da olsa söylemeliyiz ki hem ilerliyenlerin umudu kırılmamalı, hem de gerileyenler bütünü akıntıya kürek çekmesin. Batılolar, geriye bağlı insanları toplumun ilerlemesine engel olamayacak bir hale sokabilmişler; meselâ, papazlar, lordlar, kontlar, kırallar müsbet bilgilerle gelişmesine zaman zaman yardım bile etmişler. Madem hâlâ geriye bağlı kalmışlarımız var, biz de bari böyle yapalım.

Dünyayı tanıma, bir; kendimizi tanıma, iki; kendi dilimizle yazma, üç; bu yollardan istesek de geri dönemeyiz gayri. Çünkü bunlar milletimizin yollarıdır, bizse ilerimiz gerimizle, köylümüz kentimizle, varımız yoğunumuzla millet olarak yaşamak istemiyoruz. İmmet ve imparatorluk çağıyla bütün köpükleri yıkıp ileri dünyaya akışına katılmamız. Bunu tarih de, milletimiz de böyle istemiştir.

Dünyayı tanımayla Tanzimatla başlamışız. Küf bağlamış, içine kapanmış medeniyetimize dünya, varlığını zorla kabul ettirmiş. O gün bugündür, bizden habersiz gelişmiş olan batı medeniyetini tanımağa çalışıyoruz. Zaman zaman duraksamalar olmuş, Avrupadan şu gelsin bu gelsin, şunu bilmekte zarar bunu bilmekte kâr var diyen imkânsız ayrılmalara girişmişiz. Sonunda anlamışız ki bilmek ancak toplan olur ve zarardan kaçınmanın da tek yolu bilmektir. Öyleyse, ister yanı başımızda ister dünyanın öbür ucunda, olup bitmiş veya olup biten her şeyi bileceğiz; birazını sen, birazını ben öğrenip milletimize söyleyeceğiz; dünyada sevmediğimiz, yurdumuzda görmek istemediğimiz gelenek, görenek, düşünce, inanış, rejim mejm ne varsa hepsinden, yani insan öğünün cümle hallerinden haberimiz olacak. Elbet bu bilgilerden içtimize, ağırlarinkine benzer bir ateş düşecek; bundan telaş edenler ya milletimizin yaşama gücüne inanmıyolar, ya bilginin şifa verme gücüne. Dünyayı tanıma gayretimizi sınırlandırmak istiyenler kendi akıllarını koca milletin aklından üstün tutan ve çok defa eski bir imtiyaza şekil değiştirmek istiyenlerdir. Onlar istese de istese de dünya, bütün değerleri ve meseleleriyle, milletimizin sukuruna şarıl şarıl akacaktır; o kadar ki dünyadan habersiz bir yazarı veya sözcüyü geri kafalar bile küçümsyecektir. Dünyayı bilme eskisi gibi birkaç devletlinin gönül eğlencesi değil, bütün milletin hakkı ve yaşamasının şartıdır.

Kendimizi tanıma yolundan da geri dönemeyiz. Kadınlarımızın yüzünden atılan peçe bütün gerçeklerimizin yüzünden atıla gidecektir. Edebiyat sunu söylemesin bunu söylemesin yok artık Eski yeni ne halimiz varsa bileceğiz. Her yeni hikâye gerçek halimizi göstermekte biraz daha

KERVAN

Hepimizden ağzımız burnumuz var
Heolmizden aklı
Gün gibi aşkâr işte
O haksız bu haklı

Biz yaya kalmışız bu kervanda
Beyler paşalar atlı
Dökülmü üz yollara çoluk çocuk
Kimisi kel kimisi bitil

Bu toprak eski toprak dost toprak
Tarlular bereketli
Bıngıl bıngıl çayırarda kuzular
Danalar etli

Bize gelince işler çapan hemşerim
İncirim yenmiyor sütlü
Taş gibi mübarek kara somun
Kirazlar kurtlu

Amanın bu ne biçim tecelli
Dostlar neden bu ikilik
Neden neden neden
İnsan derli oluyor derli

Geberin diyor şeytan
İşiniz ne bu dünyada
Yağma yok kör şeytan
Yaşamak tatlı

Oktay RİFAT

ileri gidecek, gitmeyen hikâyeyi milletimiz, gelişmesini beslemeyeceği için, beşenmiyecektir. İyi niyetli insanlarımız arasında bile bu peçe kaldıran edebiyatı kabul edemiyenler, rahatları pahasına gerçekçi olan yazarlarımıza ser-serilik, köksüzlük gibi damga vurular oluyor. Köylü çoğunluğumuzun perişan halini görmek ve göstermek nerdeyse cürüm sayılacak. Oysaki cumhuriyeti en çok bunun için kurduk ve bugüne kadar görülüp görülen derter gösterileceklerin yanında hiç kalır. Milletimiz bu zehir gibi ilaç son damlasına kadar içecektir, çünkü insan ancak bildiği bir nali değiştirebilir. Bu yolda ne yaman bir hızla ilerlediğimizi anlamak için Türk hikâyesinin geçen yirmi beş yıl içindeki gelişmesine bakın.

Kendi dilimizle yazmada nereden nereye doğru gittiğimizi daha şimdiden neler kazandığımızı şirle uğraşanlara sorun. Dilin halinden onlar anlar. Devletin, daha çok terimler içinde tezelden almak zorunda kaldığı tedbirleri kötülemekte yetinen bazı okur yazarlar bir tarafa, edebiyatımızın taze kuvvetleri çoğunluğun dilini benimseyip

geliştirmekte sınırlanmıyolar; çünkü bu da millet olarak gelişmemizin ana şartlarından. Ancak çoğunluğun diliyle kendini anlatan bilgi bereketli bilgidir, ancak çoğunluğa ulaşan edebiyat yaratıcıdır. Birkaç okur yazarın tekelinde kalan eski yazı ile edebiyat olmazdı ve olmazdı. Bu iş, güzellik, çirkinlik, kabalık, nazıllık gibi ölçülerin üstünde, yeniden ve toptan kalkınmamıza ilgili bir iş. Kaldı ki yalnız diri ve hareketli olan şey güzeldir.

Bu üç yol o kadar birbirine bağlıdır ki birinde topallıyan, mutlak ötekilerde de yaya kalır. Tanzimat efendileri gibi konuşmakta inad edenler dünyayı ve kendimizi tanımada da ya duraksıyor, ya ayak direyorlar, Eskiden kopmak kolay iş değil şüphesiz. İyi kötü bir düzene uymuş giderken insanın önüne binbir yeni mesele çıkıyor. Her kafadan bir ses çıkmaya başlıyor. Kimi dünyadan, kimi memleketten karışık haberler getiriyor. Kimi uçak, kimi tayyare, kimi bendeniz, kimi ben divor. Tabii öyle olacak, hattâ doğruyu söyleyen dokuz köyden kovulacak. Ama yolu yolunda gerek-

Amerikalı Zenci şairlerden örnekler

Amerikan edebiyatının türlü dallarında, gün geçtikçe, zenci şairlerinin ünü, sayısı artıyor. Salt renklerinden ötürü çeşitli baskılar altında tutulan zenciler, kendilerini aşoğulluk duygusundan kurtarak Amerikan vatandaşlığına eşit bir durum sağlamaya çalışmakta, bütün insanlık için de daha iyi bir dünya amacı gütmektedirler. Memleketimizde hemen hiç tanınmıyan Amerikan zenci şairlerinin eserlerini, ara sıra, gazetemizde bulacaksınız. Aşağıdaki parça onların en ünlülerinden Langston Hughes'undur.

Bir zenci kız için türkü

Dixie'de, ta güneyde bir yol,
(Kalbim yaralı, param parça)
Asmışlar kara biberimi
Dört yol ağzında bir ağaca,

Dix'e'de, ta güneyde bir yol,
(Yaralı vücudu havada)
Soruyorum beyez İsa'dan
Söyle, ne fayda var dua'da?

Dixie'de, ta güneyde bir yol,
(Kalbim yaralı, param parça)
Sevda çırpıplak bir gölgedir
Budaklı, çıplak bir ağaçta.

Çeviren : Melih Cevdet ANDAY

İSTASYONDA

Baba, hayli kirlenmiş fötr şapkası altında, herşeye rağmen iri, geniş omuz'u ve haşindi. Etrafı huysuzlukla gözden geçiriyor, fazla bağırarak bir hammala, yemenilerini sürüyerek geçen bir serseriye, münasebetsiz yerde durduğuna hükmettiği boş kara vagonlara, önünden azametle geçen herhangi bir istasyon memuruna sinirleniyor, bazan tokat atacak hale geliyordu.

Hele yakışıklı delikanlılar.. Dünyada hiçbir delikanlının kendisi kadar güzel, sıhhati, kadınlar üzerinde müthiş tesiri olabileceğini kabul edemezdi. Birdenbire, saçları briyantınli, yirmi iki yaşlarında, kız yüzü bir delikanlının, arkasında dikilen kızlarına ısrarla baktığını farkettiler. Fırladı Delikanlı yakasından bir kenara çekti.

— Sana, dedi, bir yumruk atar, patlatırım gözünü, it ! B.z senin yaşındayken....

Delikanlı mahvolduğunu sandı.

Baba, altmış senelik ömrünün beiki de kırk senesini müthiş bir hırsla anlatıvermişti.

—.... Ben, dedi, senin yaşındayken, dedi, Çanakkalede, dedi, İngiliz şarapnellerinin karşısında....

Sonra, delikanlının beyininden vurulmuş haline gülmekte olan kızlarına döndü:

— Kalktılar !

Gık denilse istasyonu altüst edecek, demirleri parçalayacak, şimşekler çaktıracaktı.. İri, kanlı gözleriyle kızlarına öyle bakıyordu ki..

Üç kız, birbirinden ikiye yaş farklıydılar.. Yüksek toplu iskarpinleri, rujlu dudakları, kolye ve modaya uygun bir sürü teferruatlarıyla, şık ve kokettiler. Baba cigara yakarken, em küçük, göstermeden, dilini çıkardı. Babanın yanbaşıda duran anne, babanın ancak omzunda kalıyordu. Alçak toplu iskarpinleri, ağrıbaş mantosu, siyah başörtüsünün altında görünen süt beyaz saçlarıyla, mahzundu. Babasının arkasın-

dan dilini çıkararak küçük kızına korkuyla baktı.

Gelin'se—Az sonra gelecek trenden inmesi lâzımgelen oğulun karısı—kayınvalde'sinin hemen yanında dikiliyor, kucağında beş yaşındaki kızı.. Etrafına bakamıyordu.

YAZAN

Cihan Kemal

Gözleri önüne eğik, sıkılgan ve uykuluydu. Bıraksalar, yahüt ayıp olmasa, hemencecik eve döner, çekerdi yorganı tepesine...

Baba, gelininin kucağında uyuklayan torununa baktı.

— Uyuyor mu o köpek soyu ? diye sordu.

Gelin, belirsiz birşeyler mırıldanarak, kızını sarstı.

Beriki :

— İtoğlu, diye devam etti, babası gelecek bir çocuk uyur mu hiç ?

Trenin az sonra geleceği tarafa azametle baktı. Trenin halâ niçin gelmediğini, bir saattir ayakta beklemeye mecbur bırakılmasının vatandaş hukukuna uymıyacağını, bunun rezalet olduğunu, kanunî ve hukukî kaidelerle tezat halinde bulunduğunu basbas bağıracağı sanki.

Karısına :

— İçimde bir sıkıntı var! Dedi, Boğuluyorum. Benimki yaşamak değil, rezalet. Şu tren de nerede kaldı hâlâ ? O cenabet oğlan da gelse bari.. Ya gelmezse ?

Anne :

— Gelir, dedi, mutlaka gelir. Ayın yirmi altısında tahliye olunduğunu tellemişti. Bugün ayın otuzu, gelmesi lâzım..

— Prens damarı tutar da gelmeyecek Sanki İmparator Vilhelm'in bilmem neyi.. Onda düşünce namına birşey yok ki.. Hazır varsa ver, yesin; sonra ucuz kahramanlık, bol bol hapis yatsın.. Zannediyor ki, baba burada milyon kazanıyor.. Ayın otuzu bugün.. Allah sizi inandırсын, üstüste iki yüz lira geçmedi elime! Ama kimse inanmaz.. Sız bile..

— Biz de mi ?

— Sen, o, öteki, hepiniz.. Zannediyorsunuz ki, ben eskisi gibi bol bol kazanıyorum da, sizden saklıyorum. Avukat, meşhur avukat.. Adı büyük.. Herkesin gözü senin kazancında.. Bir taraftan kalb, bir taraftan şeker, bir taraftan damar sertliği, öbür taraftan tüberküloz şüphesi.. Bu hasta bedenle koş oraya, koş buraya.. Bu yaşta, bu kadar yüke tahammül edemiyorum, efendim, zorla mı ?

Kadın cevap vermedi; verseye, herhangi bir şey söyleseye, adamın bağırmağa başlıyacağını, ağzına geleni söyleyeceğini biliyordu.

Baba :

— Ya gelmeyecekse? Diye tekrar sordu.

Anne :

— Gelir, dedi, mutlaka gelir..

— Gelir, mutlaka gelir.. Ne biliyorsun mutlaka geleceğini? Cenaballah'la bu hususta bir mutabakatınız mı var ?

— Hadi hadi, başlama gene..

Baba, tatsız, sıkıntılı, güldü. Cıgarasının izmaritini yere atıp çiğnedi. Arkasındaki kızlarının konuşmalarına kulak verdi :

"Maşallah zevkinel.. Döpiyes'e gider mi o hiç ?"

"Neden gitmesin ? Ne kibar duruyor !.."

"Hiç bile.. Asıl tayyöre gitmez !"

Baba hırsla döndü :

— İçine tükürürüm tayyörünüzün ha !

Bu sırada tren görüldü. İstasyonda hareketler arttı, konuşmalar.. Birisi: "Tren geliyor, geri çekilelim!!!" diye bağırarak, bir baştan bir başa seğirtti. Baba buna da sinirlendiyse de, dumanlar savurarak gelmekte olan iki ışık yuvarlağına baktı. Tabakasını çıkardı, cigara yaktı. Sonra, kızlarıyla gelinini gözden geçirdi, torununun inmiş başına dikkat etti :

— O çocuğun boynunu düzelt ve uyandır !

Gelin sıkıntılı bir hareketle, kızını öbür koluna aldı.

gerçek olur?.. diyorlar. Gerçeği de halka bakmak, halkı görmek, halkı duymak suretile buluyorlar.

Demek, tasası gerçek olan sanatkâr, halkı çinneyemiyor. Halkla gerçek bir daha kucak kucaka.

O. V. KANIK

ALTIN KÖPRÜ

Picasso'ya sormuşlar: "Neden Amerika'ya gitmiyorsunuz ? Orada size altundan bir köprü kurarlardı.. Picasso: "Ben de altında yatardım.. " cevabını vermiş.

Gelecek Sayılarımızda :

Ahmet Muhip, Cahit Sıtkı, Melih Cevdet, Cahit Külebi, Necati Cumalı ve Orhan Veli'nin şiirleri.

Sabahattin Eyuboğlu, Sait Faik, Oktay Rifat ve Erol Güneş'in yazıları.

Bedri-Rahmi, Fikret Müallâ, Eşref Üren, Atif Kaptan ve Turgut Zaim'in resimleri.

BATIDAN HABER :

Tarihin Hızlanması ve Edebiyat

Son günlerde, tanınmış bir Fransız tarihçisinin, Daniel Halevy'nin bir kitabı çıktı. Eser, tarihin hızlanması konusunu incelemektedir. Yazar: Önce, diyor, tarihi devrimiz, aslında bir hız devridir. Tarihten önceki devirlerde, yüz binlerce yıl içinde olup biten şeyler pekazdır. O devirlerle tarihî devrimiz arasında bu bakımdan büyük bir fark vardır. Fransız kraları Fransız birliğini 800 yılda kurabildiler. Cavour ve Bismark bu işi on yıl içinde başardılar. Roma, o zaman bilinen dünyayı 50 yılda fethettiği halde 400 yılda elinden çıkardı. Oysaki Nazi Almanyası dört yılda, çok daha geniş ülkeleri zaptetmiş ve kaybetmiştir. Tabii, bu olayın birçok teknik sebepleri vardır: Eski çağlarda tekerlek zamanımızda buhar makinesi..

Ama tarihin bu hız kazanma olayı insanlığı nereye götürüyor? Bu, üzerinde durulacak bir meseledir. Bildiğimiz medeniyetler, yavaş yavaş meydana gelmiştir. Belki de medeniyetin esas vasfı budur. Gerçi bundan önceki devirlerde de büyük devrimler, büyük değişiklikler oluyordu; fakat bu büyük değişikliklerden sonra daha durgun devirler geliyor ve bu devirlerde yeni değerlerle eski değerler birleşiyor, medeniyet de böylece devam edip ilerliyordu.

Bugün ise durum bam

başka. Tarihin hızlanması eski ile yeninin birleşmesine, yeni bir medeniyetin meydana gelmesine engel oluyor. İşte asıl tehlike de burada.

Tarihin akışı genel olarak hızlanmıştır. Fakat bu akış içinde de daha durgun ve daha hızlı devirler vardır. Edebiyat, bu devirlere göre, ayrı ayrı özellikler kazanıyor. Durgun devirlerin edebiyatı muvazeneli, pek değişmeyen bir insanla meşgul olmakta, onun şahsî hayatını, duygu hayatını tahlil etmektedir. Süratli devirlerde ise edebiyat, insanlarla, değişen dünya ve toplum arasındaki münasebetler üzerinde durmaktadır.

Bugün, yaşadığımız devir, tarihin en hızlı devridir. Bu son otuz kırk yıl içinde dünyanın ve toplumun hali tamamiyle değişmiştir ve değişmektedir. Gayet tabiidir ki, edebiyat da, şimdiye kadar görülmemiş bir derecede, insanla toplum arasındaki münasebetler üzerinde duracaktır. Bu ne bir sosyal ve edebi görüşün ifadesidir, ne de herhangi bir propagandanın eseridir. Bu, tarihi akışın hızlanmasının tabii bir sonucudur. Ona karşı gelmek aklın kârı olmadığı gibi edebiyatçıları da ayrıca bu meselelerle uğraşmaya çağırarak boşunadır. Çünkü devrin gereği zaten budur ve gerçek sanat adamı bu gereği duymamazlık edemez.

Erol GÜNEY

Sinema

Bir milletin sahip olmakla öğündüğü fikir ve sanat eserlerinin ilk hazırlandığı yer, çok defa, küçük küçük laboratuvarlar yahut ufak gazete ve dergilerdir. Daha pek kısa, ancak elli yıllık bir geçmişi olan sinema ise bu işe sonundan, çok satanromandan başladı. Şüphe yok ki insanın yaratıcı zekâsı bu sanata da daha çok şahsileşmeye, endüstri olmaktan kurtulmaya doğru götürecektir. Belki bu yönde sinema bazı başarısızlıklara da uğrayacak, çünkü her yeni şey ilk önce fena karşılanır. Bunun başlıca sebebi de tembelliktir. Bir sanat alanına yeni bir söz, yeni bir fikir getirildi mi, eski alışkanlıklarını bir türlü bırakamayan *élite* dediğimiz üst tabaka, kendisini rahatsız eden bu yeniliğe karşı hemen cephe alır. Üst tabaka, yalnız alıştığı şeyleri sever zira; bu alışkanlıklar onun pek mağrur olduğu zekâsının alışkanlıklarıdır.

Neyse ki böyle zamanlarda halk imdadımıza yetişir. Halk kendisini sikan alışkanlıklarıyla öğrenmez. Üst tabakayı şaşkınlıkla bazan halk alışkanlıklarından çekip kurtarır.

Fakat sinemanın bu kadar beklemeye tahammülü yoktur. Şairler hastahanelerde ölürlerken sinema hem para kazandıran hem de halka hitap eden sanat olmak hünerini gösterdi. Bunun için tehlikeli tecrübeleri sevmeyen, gençlere kapıları kapalıdır. Oysa ki gençlerin içine giremeyeceği sanat, sanat değil rezalettir.

Ama gene de sinema bir sanattır. Bütün mesele sinamayı, tamamen kendine mahsus bir şeymiş gibi tanıtan menasız peşin hükümden sıyrılıp onu herhangi bir ifade vasıtası; her istediğimiz yazıyı yazan bir kalem, ışıktan bir mürekkep gibi kullanabilmektedir. Bunun için ise çabuk ve kolay başarılarından kaçınmak, renklerinin parlaklığı ile böcekleri kendine çeken çiçekler gibi, afişlerde yıldız isimlerini sıralayarak kalabalık çekmek merakından vaz geçmek lâzımdır.

Bazan da fazla siliik veya fazla karanlık bir serit, kötü bir ses, sansür veya sinema sahibi tarafından filmde yapılan kesintiler bütün emeklerin boşa gitmesine sebep olur. Halk yalnız gördüğüne inanır, kabahatin kimde olduğunu araştırmaz.

Velhasıl, bu meseleler halledilmeden sinema, ne olduğu iyice bilinmeden yutulmuş ve hazmedilmeyen değersiz bir gıdanın bütün tehlikelerini taşıyacaktır.

Jean COCTEAU

Şiirin Kaderi

Ne yaman kaderdir şiirin kaderi! Sevinç içinde de, dert içinde de en güzelin peşindedir. Var olabilmek için de olayı aşmak zorundadır. Hapishanede ayaklanmadır, hastahane penceresinde çılgın sağlık hasretidir; pis, darma dağın tavan arasına, sırs perisi, incelik perisi gibi girer; sadece görmeye ka'maz, onarır da. Her bulduğu yerde haksızlığa karşıdır.

BAUDELAIRE

Yurdumuzun

Gerçekleri

Bir şiirde, bir hikâyede, bir romanda, bir piyeste, memleketimize ait acı bir gerçek gördüler mi köpürüyorlar; sanatkârı bozgunculukla, yurdunu sevmemekte suçluyorlar.

Bir düşünelim : Türkiye'nin, bilmem kaç ölçümünde,

kabartma bir haritasını yapmak isteyen bir uzmana, "Aman, bataklıkları, çölleri göstermel, Denilebilir mi ?

Her işin başı, bu memleketi, acı tatlı, bütün gerçekleriyle, hayale kapılmadan, olduğu gibi tanıtmaktır. Kimsenin yurt sevgisinden şüphe etmeye hakkımız yok.

M. C. Anday

Halkla Gerçek

Son yirmi beş yılın sahne san'atlıkları içinde devamlı olarak hayran kaldığım bir kaç kişi vardır. Bunlardan biri Nasit'tir, biri Hâzım, biri Halide. Son zamanlarda bu üç isme bir de Salih Canar katıldı. Ona duyduğum hayranlığın da devam edeceğini s.niyorum.

Bu dört sanatkârı niçin bu kadar büyük görüyorum diye düşündüm. Nedir onlarda hoşuma giden ? Nedir ortak olan özellikleri ? Çok iyi biliyorum, onlarda gerçek olan birşey var. "Nasıl oynarsam güzel olur?.. " demiyorlar; " nasıl oynarsam